

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 65/2013-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 30. januára 2013 predbežne prerokoval sťažnosť JUDr. J. V., B., zastúpeného advokátom JUDr. M. B., S., vo veci namietaného porušenia čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaniach vedených Krajským súdom v Bratislave pod sp. zn. 2 S 319/2005 a Najvyšším súdom Slovenskej republiky pod sp. zn. 3 Sžf 4/2011, ako aj sp. zn. 1 Sdo 24/2012 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť JUDr. J. V. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola faxom 28. decembra 2012 a poštou 31. decembra 2012 doručená sťažnosť JUDr. J. V., B. (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v konaniach vedených Krajským súdom v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) pod sp. zn. 2 S 319/2005 a Najvyšším súdom

Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) pod sp. zn. 3 Sžf 4/2011, ako aj sp. zn. 1 Sdo 24/2012. Dátum odovzdania sťažnosti na poštovú prepravu je nečitateľný.

Zo sťažnosti a z doplnujúceho podania doručeného ústavnému súdu elektronicky 22. januára 2013 a poštou 28. januára 2013 vyplýva, že sťažovateľ 7. októbra 2005 podal krajskému súdu žalobu proti Ministerstvu financií Slovenskej republiky (ďalej len „žalovaný“) o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného sp. zn. MF/016595/2005-961/439. Krajský súd uznesením z 30. novembra 2005 nariadil sťažovateľovi odstrániť nedostatky žaloby, čo sťažovateľ podaním z 2. januára 2006 aj urobil. Ďalšou výzvou z 12. apríla 2007 krajský súd požadoval pod následkom zastavenia konania, aby sťažovateľ v lehote 15 dní doložil do súdneho spisu s poukazom na ustanovenie § 250a Občianskeho súdneho poriadku splnomocnenie na jeho zastupovanie udelené advokátovi, prípadne doklad preukazujúci jeho právnické vzdelanie. Žalobca podaním z 12. apríla 2007 predložil kópiu diplomu z Právnickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave, ktorý preukazoval jeho právnické vzdelanie. Po týchto úkonoch sa v konaní pokračovalo a nariaďovali sa aj pojednávania. V súvislosti s pojednávaním 6. apríla 2009 sťažovateľ ospravedlnil svoju neúčast' s tým, že je dlhodobo práceneschopný, zároveň uviedol, že v prípade zhoršenia jeho zdravotného stavu splnomocní advokáta na právne zastupovanie. To sa aj stalo, pričom splnomocnil advokáta JUDr. M. B.

Uznesením krajského súdu č. k. 2 S 319/2005-87 z 8. septembra 2010 bolo konanie zastavené, keďže podľa krajského súdu právny zástupca sťažovateľa 17. mája 2010 oznámil krajskému súdu, že ešte 16. novembra 2009 vypovedal sťažovateľovi plnú moc. S poukazom na túto skutočnosť sťažovateľ ospravedlnil svoju neúčast' na pojednávaní 19. mája 2010. Krajský súd sťažovateľa vyzval, aby v lehote 15 dní oznámil meno právneho zástupcu, ktorý ho bude v konaní zastupovať, a to pod hrozbou zastavenia konania. Hoci sťažovateľ výzvu prevzal 9. júna 2010, meno právneho zástupcu neoznámil. Preto podľa názoru krajského súdu požiadavka kvalifikovaného zastúpenia sťažovateľa advokátom v zmysle § 250a Občianskeho súdneho poriadku nie je splnená a platí, že sťažovateľ nie je v konaní kvalifikovane zastúpený, pričom ani neoznámil, že sa bude zastupovať sám, a nepreukázal súdu právnické vzdelanie.

Sťažovateľ považoval postup a uznesenie krajského súdu za nezákonné a podal proti uzneseniu 28. októbra 2010 odvolanie. V doplňujúcom podaní ústavnému súdu z 22. januára 2013 spresnil, že odvolanie zaslal 28. októbra 2010 faxom a následne aj ako poštovú listovú zásielku. Zároveň opakovane už druhýkrát predložil vysokoškolský diplom s tým, že spĺňa podmienky konania v zmysle § 250a Občianskeho súdneho poriadku. Uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 3 Sžf 4/2011 z 3. októbra 2011 bolo odvolanie sťažovateľa odmietnuté bez toho, aby sa najvyšší súd zákonným spôsobom vysporiadal so spornou otázkou splnenia podmienok konania. V odôvodnení uznesenia sa zaoberal iba opakovaným druhýkrát doloženým dokladom – diplomom z dôvodu, že podanie bolo oneskorené.

Proti uzneseniu najvyššieho súdu podal sťažovateľ dovolanie, v ktorom opakovane ozrejmil rozhodné skutočnosti (okolnosti splnenia podmienok konania na krajskom súde, o čom svedčia jeho podania, ktoré sú založené v súdnom spise). Uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 1 Sdo 24/2012 z 27. septembra 2012 bolo dovolacie konanie zastavené. Uznesenie sa stalo právoplatným 29. októbra 2012.

Podľa názoru sťažovateľa krajský súd tým, že konanie zastavil, odňal mu možnosť konať pred súdom a zároveň vec aj nesprávne právne posúdil. V konaní podľa piatej časti druhej hlavy Občianskeho súdneho poriadku žalobca musí byť obligatórne zastúpený advokátom, pokiaľ nemá právnické vzdelanie buď sám, alebo jeho zamestnanec, ktorý zaňho koná na súde. Sťažovateľ preukázal, že právnické vzdelanie má. Krajský súd preto postupoval nesprávne, keď ho opakovane vyzval na preukázanie splnenia podmienok podľa § 250a Občianskeho súdneho poriadku. Následným zastavením konania došlo k odmietnutiu spravodlivosti a porušeniu čl. 46 ods. 1 ústavy. Postup posudzovania podmienok a skúmanie právnického vzdelania sťažovateľa v odvolacom konaní boli tiež v rozpore so zákonom. To isté sa vzťahuje aj na dovolacie uznesenie najvyššieho súdu z 27. septembra 2012.

Sťažovateľ navrhuje vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie označených článkov ústavy a dohovoru v konaniach vedených krajským súdom pod sp. zn.

2 S 319/2005 a najvyšším súdom pod sp. zn. 3 Sžf 4/2011, ako aj sp. zn. 1 Sdo 24/2012 s tým, aby boli uznesenia krajského súdu z 8. septembra 2010 a najvyššieho súdu z 3. októbra 2011, ako aj z 27. septembra 2012 zrušené a vec bola vrátená krajskému súdu na ďalšie konanie. Napokon sa domáha náhrady trov právneho zastúpenia advokátom. Žiada, aby sťažnosť bola prioritne vybavená.

II.

Z uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Sžf 4/2011 z 3. októbra 2011 vyplýva, že ním bolo odmietnuté odvolanie sťažovateľa proti uzneseniu krajského súdu č. k. 2 S 319/2005-87 z 8. septembra 2010, keďže podľa zistenia najvyššieho súdu sťažovateľ prevzal uznesenie krajského súdu 13. októbra 2010, v dôsledku čoho posledným dňom zákonnej lehoty na podanie odvolania bol 28. október 2010, avšak sťažovateľ podal odvolanie na poštovú prepravu až 2. novembra 2010, teda po uplynutí zákonnej pätnásťdňovej lehoty. Odvolanie bolo preto potrebné odmietnuť ako oneskorene podané podľa § 218 ods. 1 písm. a) Občianskeho súdneho poriadku.

Z uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Sdo 24/2012 z 27. septembra 2012 vyplýva, že ním bolo zastavené konanie o dovolaní sťažovateľa podanom proti uzneseniu najvyššieho súdu sp. zn. 3 Sžf 4/2011 z 3. októbra 2011, keďže vo veciach správneho súdnictva nie je dovolanie prípustné a najvyšší súd ako dovolací súd nemá v tomto rozsahu právomoc konať. Uznesenie nadobudlo právoplatnosť podľa doložky právoplatnosti 29. októbra 2012.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľov. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, návrhy podané oneskorene, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Na rozhodnutie o tej časti sťažnosti, ktorá smeruje proti konaniu vedenému krajským súdom pod sp. zn. 2 S 319/2005, nie je daná právomoc ústavného súdu.

Ako to vyplýva z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy, právomoc ústavného súdu poskytovať ochranu základným právam a slobodám je daná iba subsidiárne, teda len vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy.

Proti uzneseniu krajského súdu bolo prípustné odvolanie ako riadny opravný prostriedok, a preto právomoc poskytnúť ochranu označeným právam sťažovateľa mal najvyšší súd v rámci odvolacieho konania. Tým je zároveň vylúčená v tomto rozsahu právomoc ústavného súdu. Treba poznamenať, že sťažovateľ právo podať odvolanie, a to aspoň formálne vzaté (ako o tom bude zmienka ešte v ďalšom), aj využil.

Odlišná je situácia týkajúca sa tých častí sťažnosti, ktoré smerujú proti konaniam vedeným najvyšším súdom pod sp. zn. 3 Sžf 4/2011, ako aj sp. zn. 1 Sdo 24/2012. Tieto časti sťažnosti treba považovať za zjavne neopodstatnené.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo

slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natol'ko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

Najvyšší súd ako odvolací súd v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Sžf 4/2011 vo svojom uznesení z 3. októbra 2011 ustálil, že sťažovateľ podal proti uzneseniu krajského súdu odvolanie oneskorene vychádzajúc z toho, že uznesenie krajského súdu prevzal 13. októbra 2010 a odvolanie podal na poštovú prepravu až 2. novembra 2010.

Ústavný súd z dôkazov, ktoré mal k dispozícii, považuje uvedený záver najvyššieho súdu z odvolacieho konania za dostatočne podložený a presvedčivý. Z rukou písanej poznámky na uznesení krajského súdu č. k. 2 S 319/2005-87 z 8. septembra 2010 vyplýva, že toto uznesenie sťažovateľ prevzal (tak ako to konštatuje najvyšší súd) 13. októbra 2010.

Hoci podľa najvyššieho súdu bolo odvolanie podané na poštovú prepravu až 2. novembra 2010, sťažovateľ v podanej sťažnosti ústavnému súdu tvrdil, že odvolanie odoslal ešte 28. októbra 2010 (čo by bolo v zákonnej lehote). Ústavný súd preto sťažovateľa vyzval, aby predložil dôkaz o tom, že odvolanie v skutočnosti podal ešte 28. októbra 2010. Sťažovateľ v doplňujúcom podaní z 22. januára 2013 spresnil, že odvolanie zaslal faxom 28. októbra 2010 a následne ho doručil aj ako listovú zásielku. Nepredložil však nijaký dôkaz o zaslaní odvolania faxom. Rovnako nevyvrátil záver najvyššieho súdu, podľa ktorého na poštovú prepravu odovzdal odvolanie až 2. novembra 2010.

K uvedeným zisteniam ústavný súd ešte dodáva, že v dovolaní, ktoré sťažovateľ podal proti odvolaciemu uzneseniu sp. zn. 3 Sžf 4/2011 z 3. októbra 2011, nijako nebrotí proti odvolaciemu záveru najvyššieho súdu, podľa ktorého odvolanie proti uzneseniu krajského súdu podal oneskorene. Proti tomuto ustáleniu neuplatnil v podanom dovolaní žiadne námietky. V konečnom dôsledku preto treba považovať odvolacie uznesenie najvyššieho súdu za dostatočne odôvodnené a presvedčivé. Nejaví znaky arbitrárnosti, ale ani zjavnej neodôvodnenosti.

Vo vzťahu k dovolaciemu uzneseniu najvyššieho súdu sp. zn. 1 Sdo 24/2012 z 27. septembra 2012 považuje ústavný súd za potrebné zdôrazniť, že dovolacie konanie bolo zastavené v podstate preto, že v rámci správneho súdnictva nie je dovolanie vôbec prípustné. Proti takejto argumentácii najvyššieho súdu sťažovateľ v sťažnosti podanej ústavnému súdu nič nenamietal a nijako nespochybňoval vyslovený právny názor. Ani ústavný súd nemôže tento záver kvalifikovať ako arbitrárny či zjavne neodôvodnený. Preto uznesenie najvyššieho súdu, podľa ktorého dovolanie vo veciach správneho súdnictva nie je prípustné, treba akceptovať.

Ústavný súd na záver poznamenáva, že sťažovateľ, ktorý je presvedčený, že krajský súd protizákonne zastavil konanie pre údajné nesplnenie podmienok konania, v ďalšom postupoval nekonzistentne a nedôsledne, pretože hoci formálne podal proti uzneseniu krajského súdu odvolanie, v skutočnosti tak urobil oneskorene (včasnosť podania odvolania nepreukázal). Tým sám spôsobil, že najvyšší súd v odvolacom konaní nemal možnosť

skúmať, či postup krajského súdu bol alebo nebol v súlade so zákonom. V následnom dovolacom konaní už nebolo možné chybu, ktorú sťažovateľ urobil oneskoreným podaním odvolania, napraviť, keďže dovolanie v rámci správneho súdnictva nie je prípustné.

Za situácie, keď tak odvolacie, ako aj dovolacie uznesenie najvyššieho súdu je v súlade so zákonom, ani ústavný súd už nemohol skúmať, či závery krajského súdu možno alebo nemožno považovať za akceptovateľné. Súdna ochrana práv účastníka konania nie je totiž jednostrannou záležitosťou súdov, pretože je aj vecou samotných účastníkov, ktorí tiež nesú v zákonom vymedzenom rozsahu časť procesno-právnej zodpovednosti za výsledok konania.

Berúc do úvahy uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to vyplýva z výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. januára 2013